

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
Department of Medical Sciences

สุขภาพดีไม่มีขาย อยากได้ต้องร่วมสร้าง

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

Department of Medical Sciences

ISO 9001 : 2015 Certified ปีที่ 34 ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน 2563

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ รับรางวัลชมเชยองค์กรโปร่งใส ครั้งที่ 9 (NACC Integrity Award)

เรื่องในฉบับ

เรื่องในฉบับ	หน้า
● กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ รับรางวัลชมเชย องค์กรโปร่งใส	2
● กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์พัฒนาการใช้ตัวอย่างน้ำลาย และรวมตัวอย่างตรวจโควิด-19	3
● กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เน้นเชิงรุกตั้งเป้าตรวจโควิด-19 ทั่วประเทศ 1 แสนราย ภายในเดือนมิถุนายนนี้	4
● กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เผยผลตรวจเครื่องดื่มเกลือแร่	5
● รอบรู้กรมวิทย์ฯ - ภูมิภาค	6-7
● กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เผยขั้นตอนการตรวจหาระดับภูมิคุ้มกัน ในหมู่ที่ได้รับวัคซีนโควิด-19	8
● การสำรวจยาต้านจุลชีพตกค้างในนมพาสเจอร์ไรส์ของประเทศไทย ปี 2562	9
● พงษ์รสในเครื่องปรุงรสและซอส	10
● ผลการเฝ้าระวังการกลายพันธุ์และการดื้อยาของเชื้อ HIV ทั่วโลก	11
● ลุ้นรับรางวัล คำถามประจำฉบับ	11
● ฤดูฝน ระวัง! แผลงบบุกบ้าน	12

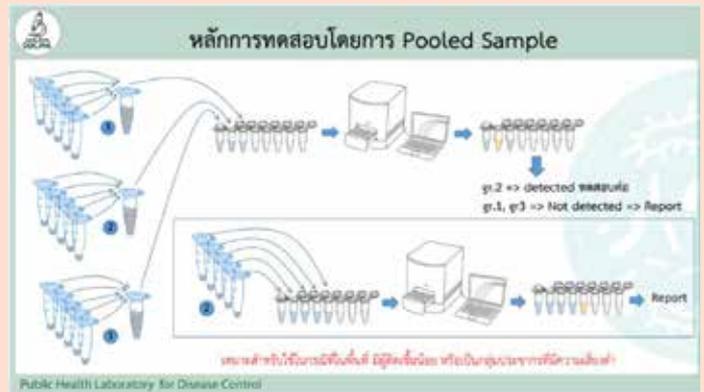

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พัฒนาการใช้ตัวอย่างน้ำลาย และรวมตัวอย่างตรวจโควิด-19

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พัฒนาการใช้ตัวอย่างน้ำลาย และการรวมตัวอย่างตรวจสำหรับคัดกรองโรคโควิด-19 โดยร่วมกับกรมควบคุมโรค ตรวจหาเชื้อโควิด-19 ในกลุ่มเสี่ยง อาทิ แรงงาน พนักงานโรงงาน คนขับรถสาธารณะ ฯลฯ เผยผลการเก็บตัวอย่างตรวจที่ผ่านมา 11,236 ตัวอย่าง พบผลบวก 1 ตัวอย่าง ตั้งเป้า 100,000 ตัวอย่างทั่วประเทศ

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กล่าวว่า กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้พัฒนาการใช้ตัวอย่างน้ำลายในการตรวจ COVID-19 เพื่อใช้ในการค้นหาผู้ป่วยเชิงรุกในกลุ่มเสี่ยงที่ต้องทำการตรวจคัดกรองคนจำนวนมาก เนื่องจากกระบวนการเก็บใช้เวลาไม่ยาวนาน ผู้ป่วยเก็บตัวอย่างได้เอง และอุปกรณ์ในการเก็บหาได้ง่าย ราคาไม่แพง จึงได้จัดทำโครงการนำร่องคัดกรองโรค COVID-19 ในกลุ่มเสี่ยง เขตสุขภาพที่ 4 และ 5 ขึ้น โดยการเก็บตัวอย่างน้ำลายจากส่วนลึกของลำคอ จากกลุ่มเสี่ยงและชุมชนแออัด เช่น กลุ่มแรงงานต่างด้าว กลุ่มพ่อค้าแม่ค้า กลุ่มผู้ขับรถรับจ้างและขนส่งสาธารณะ กลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ เป็นต้น จำนวนรวม 6,380 ตัวอย่าง พบผลบวก 1 ตัวอย่าง และผลลบ 6,379 ตัวอย่าง

ข้อมูลนี้ช่วยสนับสนุนข้อเท็จจริงที่ว่า การระบาดในประเทศไทยมีอัตราที่ต่ำมาก เนื่องจากไม่พบการระบาดในชุมชน ผู้ป่วยรายใหม่ที่พบนั้นล้วนเป็นผู้ที่เดินทางมาจากต่างประเทศทั้งสิ้น ผลการคัดกรองกลุ่มเสี่ยงนี้ทำให้ได้ข้อมูลเชิงระบาดที่มีความสำคัญต่อการวางมาตรการควบคุมโรคในระยะถัดไป ซึ่งกรมควบคุมโรค ร่วมกับกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ จะทำการขยายผลการคัดกรองโรค COVID-19 เชิงรุกในกลุ่มเสี่ยงและชุมชน โดยตั้งเป้าทำการคัดกรองทั่วประเทศในเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต และเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 89,993 ราย โดยจะดำเนินการให้แล้วเสร็จในเดือนมิถุนายนนี้ ทั้งนี้ การดำเนินการในเขต กทม. ได้ตรวจไปแล้วทั้งสิ้น 4,856 ราย จากเป้าหมาย 15,000 ราย พบผลตรวจเป็นลบทั้งหมด นอกจากนั้นเพื่อเป็นการช่วยสนับสนุนให้การตรวจคัดกรองโรค COVID-19 ในวงกว้างมีความเป็นไปได้ ทางกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ยังได้พัฒนาการตรวจแบบรวมตัวอย่าง หรือ Pool Sample เพื่อเป็นการลดต้นทุนการตรวจ และทำให้เข้าถึงการตรวจได้มากขึ้น ทั้งนี้จากการศึกษาที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบว่าการตรวจโดยรวมตัวอย่างจำนวน 6 ตัวอย่าง จะสามารถลดต้นทุนการตรวจลงเหลือเพียง 1 ใน 4 โดยมีความไวต่ำกว่า

การตรวจแบบปกติเล็กน้อย ซึ่งยังคงสามารถนำวิธีดังกล่าวมาใช้ในการเฝ้าระวังในกลุ่มประชากรเสี่ยง หรือสถานที่เสี่ยงในลักษณะการเฝ้าระวังเฉพาะกลุ่ม เฉพาะพื้นที่ ที่มีอัตราการตรวจพบ COVID-19 น้อยกว่าร้อยละ 1 ของกลุ่มประชากรได้

นายแพทย์โอภาส กล่าวต่ออีกว่า ในต่างประเทศมีการใช้ตัวอย่างน้ำลายสำหรับตรวจเชื้อไวรัสทางเดินหายใจเนื่องจากเก็บตัวอย่างง่าย ผู้ป่วยเก็บตัวอย่างได้เอง โดยความไวและความจำเพาะเมื่อใช้ตัวอย่างน้ำลายใกล้เคียงวิธีมาตรฐาน นอกจากนี้การศึกษาที่คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีใช้การบ้วนน้ำลาย ความไวร้อยละ 84.2% ความจำเพาะ 98.9% และมีผลสอดคล้องกับการเก็บตัวอย่างวิธีมาตรฐาน NP Swab 97.5%

“สำหรับการเตรียมตัวก่อนเก็บตัวอย่างน้ำลายนั้น สามารถเก็บตัวอย่างน้ำลายได้ทุกเวลา แต่ช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการเก็บน้ำลาย คือ ช่วงเช้าหลังตื่นนอน และไม่ควรแปรงฟัน หรือใช้น้ำยาบ้วนปาก ไม่ควรดื่มน้ำหรือรับประทานอาหาร หรือเคี้ยวหมากฝรั่ง ก่อนเก็บน้ำลายอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ซึ่งจะทำให้รบกวนการแปลผลได้ นอกจากนี้การตรวจเชื้อโควิด-19 จากน้ำลาย จะไม่ใช่ตรวจในกลุ่ม PUI ผู้สัมผัสที่เกี่ยวข้องกับระบาด และในกลุ่มที่มีอัตราการตรวจพบโควิด-19 สูง ยกเว้นในกรณีที่ต้องเก็บตัวอย่างแต่ไม่มี PPE เท่านั้น” นายแพทย์โอภาส กล่าวทั้งทำ

กองการแพทย์จีโนมิกส์ และสนับสนุนนวัตกรรม ...รายงาน

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เน้นเชิงรุกตั้งเป้า **ตรวจโควิด-19** ทั่วประเทศ 1 แสนราย ภายในเดือน มิ.ย.นี้

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ดำเนินการตามนโยบายรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในการเฝ้าระวังเชิงรุก โดยตรวจผู้ที่เข้าข่ายต้องสงสัยอย่างเต็มที่และให้ครอบคลุมทั่วประเทศอย่างน้อย 100,000 ตัวอย่างภายในเดือนมิถุนายนนี้ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการจับสัญญาณการระบาดของโรคได้

ปัจจุบันกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้ดำเนินการทางห้องปฏิบัติการอย่างเข้มข้น โดยแบ่งกลุ่มในการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกคือกลุ่มผู้ที่เข้าข่ายสอบสวนโรค กลุ่มที่ 2 คือผู้ที่สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อ และกลุ่มที่ 3 คือการค้นหาเชิงรุก ซึ่งนายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ได้มีนโยบายในการเฝ้าระวังเชิงรุกโดยให้มีการตรวจผู้ต้องสงสัยอย่างเต็มที่และครอบคลุมทั่วประเทศ เบื้องต้นต้องตรวจอย่างน้อย 100,000 ตัวอย่าง ภายในเดือนมิถุนายน 2563 นี้ ที่ผ่านมามีดำเนินการไปแล้วบางส่วนในหลายจังหวัด เช่น นครราชสีมา สุราษฎร์ธานี ปัตตานี เป็นต้น คาดว่าจะใช้เวลาไม่นาน เพราะทำพร้อมกัน และมีห้องปฏิบัติการครอบคลุมทั่วประเทศ ซึ่งฐานข้อมูลที่ได้จะนำไปสู่การจับสัญญาณการระบาดของโรคได้

อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กล่าวเพิ่มเติมว่า สำหรับการเฝ้าระวังเชิงรุกจะประเมินอยู่ 2 อย่าง อย่างแรกคือประชาชนกลุ่มเสี่ยง คือผู้ที่ทำงานต้องสัมผัสกับบุคคลจำนวนมากหรือทำงานในที่สาธารณะมีโอกาสที่จะพบผู้ป่วยเยอะ เช่น บุคลากรสาธารณสุข คนที่ขับรถสาธารณะ เป็นต้น อย่างที่ 2 คือสถานที่ที่มีการรวมคนกันอยู่อย่างหนาแน่นและทำเรื่องเว้นระยะห่างหรือ Social Distancing ได้ยาก เช่น แร่งงานที่อยู่กันอย่างแออัดในบางกลุ่ม อย่างเช่น ที่รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ให้นโยบายและดำเนินการไปแล้วที่จังหวัดสมุทรสาคร หรือบางกลุ่มเช่นกลุ่มผู้ต้องหา ซึ่งได้ร่วมมือกับกรมราชทัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งกลไกสำคัญในการเฝ้าระวังเชิงรุกคือคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานทาง

ส่วนกลางจะให้นโยบายว่าจะตรวจกลุ่มไหน สถานที่ไหน และทางคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด จะพิจารณาจากข้อมูลของจังหวัดว่าพื้นที่ไหนและกลุ่มไหนเป็นกลุ่มเสี่ยง ซึ่งเป็นข้อดีทำให้พื้นที่สามารถปรับนโยบาย นำไปสู่ภาคปฏิบัติของตนเองและกำหนดออกมาว่าจะตรวจกี่คน

“สำหรับกรณีผลตรวจไม่ตรงกันสามารถเกิดขึ้นได้ เพราะผลตรวจทางห้องปฏิบัติการเป็นตัวเลข เป็นเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ การแปลผลต้องร่วมกับอาการผู้ป่วย ร่วมกับข้อมูลทางระบาดวิทยาที่ผ่านมาแล้วที่เป็นแล็บอ้างอิง เช่น กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บางครั้งผลการทดสอบก็รายงานไม่ตรงกันพอไม่ตรงกันก็จะมีการตรวจซ้ำมีการตรวจสอบจนผลออกมาได้ตรงกัน ผู้ที่เอาไปใช้ก็สามารถเอาไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการวินิจฉัยโรค ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางระบาดวิทยาเพื่อไปสอบสวนโรค ควบคุมโรค ซึ่งตอนนี้ประเทศไทยตรวจไปแล้วกว่า 400,000 ตัวอย่าง ทำให้ประเทศไทยเราสามารถควบคุมโรคและควบคุมการระบาดของโรคได้เป็นอย่างดี” นายแพทย์โอภาส กล่าว

กองการแพทย์จีโนมิกส์และสนับสนุนนวัตกรรม ... รายงาน

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เผยผลตรวจเครื่องดื่มเกลือแร่

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เผยผลตรวจปริมาณโซเดียมและโพแทสเซียมในเครื่องดื่มเกลือแร่ พบผ่านมาตรฐานร้อยละ 89 และประชาชนเลือกซื้อเครื่องดื่มเกลือแร่ที่มีเครื่องหมาย อย. และเลือกซื้อเครื่องดื่มเกลือแร่ให้เหมาะสมต่อทางร่างกาย เช่น ผู้ป่วยอาการท้องเสียควรเลือกซื้อเครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดผงละลายน้ำ ผู้ออกกำลังกายหรือทำกิจกรรมที่ต้องเสียเหงื่อมาก ควรเลือกเครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดเครื่องดื่ม

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กล่าวว่า เครื่องดื่มเกลือแร่ เป็นเครื่องดื่มที่สามารถชดเชยน้ำและเกลือแร่ที่ร่างกายสูญเสียไปได้ ซึ่งมีส่วนผสมของน้ำตาล และเกลือแร่ที่ช่วยให้ร่างกายดูดซึมน้ำไปใช้ได้ง่ายขึ้น เหมาะสำหรับผู้ร่างกายขาดน้ำและขาดสมดุลเกลือแร่ในร่างกาย ช่วยแก้กระหาย ให้ความสดชื่นหลังเสียเหงื่อมาก เครื่องดื่มเกลือแร่มี 2 ชนิด คือ ชนิดเครื่องดื่ม และชนิดผงแห้งละลายน้ำ ตามปกติร่างกายได้รับเกลือแร่จากอาหารมากพออยู่แล้ว การขาดสมดุลเกลือแร่พบได้ ในคนที่สูญเสียเหงื่อในร่างกายมาก เช่น เสียเหงื่อจากการออกกำลังกาย อาเจียน หรือท้องเสีย เป็นต้น ดังนั้นการชดเชยการสูญเสียเหงื่อ โดยการดื่มเกลือแร่ทดแทนเพื่อป้องกันการเสียสมดุลเกลือแร่ในร่างกายจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ขณะเดียวกันการได้รับโซเดียมและโพแทสเซียมที่อยู่ในเครื่องดื่มเกลือแรมากเกินไป จะมีผลต่อการทำงานของตับและไต การเต้นของหัวใจ การทำงานของระบบประสาทและกล้ามเนื้อผิดปกติ ทั้งนี้ประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 195 (พ.ศ.2543) เรื่องเครื่องดื่มเกลือแร่ กำหนดให้เครื่องดื่มเกลือแร่ต้องมีโซเดียมไม่น้อยกว่า 460 มิลลิกรัม และไม่เกิน 920 มิลลิกรัม โพแทสเซียมไม่เกิน 195 มิลลิกรัม ของน้ำหนักปริมาณเกลือแร่ต่อลิตร

อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เปิดเผยว่า สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องดื่มเกลือแร่ที่ผู้ประกอบการส่งมาตรวจวิเคราะห์ก่อนขึ้นทะเบียน อย. ตั้งแต่ปี 2558 - 2562 ผลการตรวจวิเคราะห์เครื่องดื่มเกลือแร่ จำนวน 114 ตัวอย่าง พบปริมาณโซเดียมระหว่าง 389 - 1,827 มิลลิกรัมต่อลิตร ในจำนวนนี้มีปริมาณโซเดียมไม่น้อยกว่า 460 มิลลิกรัมต่อลิตร จำนวน 3 ตัวอย่าง มีปริมาณโซเดียมมากกว่า 920 มิลลิกรัมต่อลิตร จำนวน 7 ตัวอย่าง และพบปริมาณโพแทสเซียมระหว่าง 0 - 579 มิลลิกรัมต่อลิตร มีโพแทสเซียมมากกว่า 195 มิลลิกรัมต่อลิตร จำนวน 6 ตัวอย่าง พบเครื่องดื่มเกลือแร่มีคุณภาพผ่านมาตรฐานจำนวน 101 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 89 ไม่ผ่านมาตรฐานจำนวน 13 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 11 เมื่อจำแนก

เป็นชนิดเครื่องดื่ม และชนิดผงแห้งละลายน้ำ พบว่าในชนิดเครื่องดื่มจำนวน 50 ตัวอย่าง ผ่านมาตรฐานจำนวน 42 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 84 และไม่ผ่านมาตรฐานจำนวน 8 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 16 ชนิดผงแห้งละลายน้ำจำนวน 64 ตัวอย่าง ผ่านมาตรฐานจำนวน 59 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 92 และ ไม่ผ่านมาตรฐานจำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 8

“การเลือกซื้อเครื่องดื่มเกลือแร่ควรเลือกดูผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมาย อย. ที่ข้างบรรจุภัณฑ์เพื่อความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และควรเลือกซื้อเครื่องดื่มเกลือแร่ให้เหมาะสมต่อทางร่างกาย กรณีผู้ที่ต้องออกกำลังกายหรือทำกิจกรรมที่ต้องเสียเหงื่อมาก ควรเลือกซื้อเครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดเครื่องดื่มสำหรับออกกำลังกาย หรือที่เรียกว่า Sport drink โดยคนที่ออกกำลังกายหนักมากต้องการเติมน้ำตาลเข้าสู่กระแสเลือดอย่างรวดเร็ว ควรเลือกซื้อชนิดที่ได้ครบทั้งน้ำตาลและเกลือแร่ ส่วนคนที่ทำกิจกรรมเบาๆ มีเสียเหงื่อบ้าง ก็ควรเลือกชนิดที่ให้น้ำตาลและเกลือแร่น้อยหรือปานกลาง สำหรับผู้ป่วยที่มีอาการท้องเสียควรเลือกซื้อเครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดผงละลายน้ำที่มีส่วนผสมของสารใกล้เคียงกับพลาสมาของคน เพื่อให้ผู้ป่วยดื่มชดเชยปริมาณน้ำและเกลือแร่ที่ถูกขับออกมาทางอุจจาระ โดยซองบรรจุต้องปิดผนึก ซึ่งจะต้องนำผงเครื่องดื่มเกลือแแร่นั้นมาผสมกับน้ำดื่มสุกสะอาดตามที่กำหนดระบุไว้ข้างซอง เมื่อละลายน้ำแล้วควรดื่มภายใน 24 ชั่วโมง โดยจิบช้าๆ แทนน้ำเมื่อเริ่มมีอาการท้องเสียหรืออาเจียน ไม่แนะนำให้ผสมกับนมหรือน้ำผลไม้เนื่องจากอาจส่งผลให้ปริมาณสัดส่วนสารในสารละลายเกลือแร่เปลี่ยนแปลงได้ ควรระมัดระวังการใช้เกลือแร่ในคนที่มีการทำงานของหัวใจและไตผิดปกติ ไม่ควรใช้เกลือแร่ในผู้ป่วยที่มีภาวะท้องเสียอย่างรุนแรงซึ่งอาจนำไปสู่ภาวะขาดน้ำ นอกจากนี้การดื่มเกลือแร่พร่ำเพรื่อหรือดื่มในช่วงเวลาที่สภาพร่างกายไม่ต้องการอาจมีผลเสียต่อร่างกาย เช่น ทำให้ฟันผุ เนื่องจากส่วนผสมของน้ำตาล และกรดต่างๆ จะไปกัดกร่อนสารเคลือบฟัน”

นายแพทย์โอภาส กล่าวทิ้งท้าย

สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร...รายงาน

ถวายพระพรชัยมงคลสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ จัดพิธีลงนามถวายพระพรชัยมงคลสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 มิถุนายน พ.ศ.2563 นำโดย นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ประธานในพิธี พร้อมด้วยผู้บริหารกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เปิดกรวยกระทงดอกไม้หน้าพระฉายาลักษณ์ กล่าวถวายพระพรชัยมงคล และลงนามถวายพระพร ณ โถง ชั้น 1 อาคาร 100 ปี การสาธารณสุขไทย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ.2563

พิธีวางพานพุ่มสักการะพระอนุสาวรีย์ เนื่องในวันกิตติยากร

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นประธานการนำข้าราชการกระทรวงสาธารณสุขเข้าร่วมในพิธีวางพานพุ่มสักการะพระอนุสาวรีย์ เนื่องในวันคล้ายวันประสูติ พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระจันทบุรีนฤนาถ องค์ปฐมเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์ซึ่งกระทรวงพาณิชย์ได้ถือวันที่ 8 มิถุนายนของทุกปีเป็น “วันกิตติยากร” เพื่อเป็นการน้อมรำลึกและแสดงความกตัญญู ณ ลานหน้าอนุสาวรีย์พระบรมรูปพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระจันทบุรีนฤนาถ บริเวณกระทรวงพาณิชย์ สนามบินน้ำ จังหวัดนนทบุรี วันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ.2563

ประชุมกำกับติดตามงานนโยบายเร่งด่วนของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นประธานการประชุมผู้บริหารสำหรับการกำกับติดตามงานนโยบายเร่งด่วนของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และสถานการณ์โรคติดต่อ COVID-19 โดยเป็นการประชุมทางไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ระบบ Video Conference ร่วมกับผู้บริหารจากศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ทั้ง 15 แห่ง ณ ห้องประชุม 110 อาคาร 100 ปี การสาธารณสุขไทย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2563

รับมอบอุปกรณ์ทางการแพทย์ ชุดตรวจโควิด-19 และห้องตรวจเชื้อความดันลบ-บวก

นายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข พร้อมด้วย นายแพทย์สุภูมิ กาญจนพิมาย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข รับมอบอุปกรณ์ทางการแพทย์ ชุดตรวจโควิด-19 และห้องตรวจเชื้อความดันลบ-บวก จากบริษัทเอกชน เพื่อมอบให้โรงพยาบาลและบุคลากรทางการแพทย์ สนับสนุนในการต้านภัยโรคโควิด-19 ณ ห้องประชุมสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข วันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ.2563

รับมอบเงินสมทบทุนเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ รับมอบเงินสมทบทุนเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์ สนับสนุนในการป้องกันบุคลากรกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ปฏิบัติงานทางห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นำโดย พล.ท.ม.ล.สุปรีดี ประวิตร พร้อมด้วยคณะนักศึกษาวินิจฉัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60 ณ ห้องประชุมอาคาร 100 ปี การสาธารณสุขไทย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ วันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ.2563

ประชุมคณะกรรมการจริยธรรมกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ครั้งที่ 2/2563

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ภักดี โพธิศิริ เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการจริยธรรมกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ครั้งที่ 2/2563 โดยมีผู้บริหาร และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ซึ่งมีวาระการประชุมสำคัญคือคู่มือบริหารจัดการเรื่องร้องเรียน/แจ้งเบาะแสการละเมิดประมวลจริยธรรม และประชุมผ่านระบบ Conference ไปยังศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ ณ ห้องประชุมอาคาร 100 ปี การสาธารณสุขไทย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ วันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ.2563

ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการความรู้

การประชุมเชิงปฏิบัติการ พัฒนาการจัดทำแผนการจัดการความรู้หน่วยงานภายในกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ KM Workshop โดยมี นายแพทย์พิเชฐ บัญญัติ รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และ CKO ทีมงานจัดการความรู้ เป็นประธานพิธีเปิดพร้อมบรรยายแนวทางการจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และ Workshop อภิปรายและสรุปแผนการจัดการความรู้ในภาพรวม กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ ณ ห้องประชุม 801 อาคาร 8 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ.2563

วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ.2563 นายแพทย์ประพนธ์ ตั้งศรีเกียรติกุล ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีและที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานในพิธีลงนามบันทึกข้อตกลง (MOU) เปิดโครงการเฝ้าระวังและค้นหาโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการเก็บตัวอย่างน้ำลายในกลุ่มเสี่ยงอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จังหวัดบุรีรัมย์ ปี พ.ศ.2563 โดยนายแพทย์สมฤกษ์ จึงสมาน รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ร่วมเป็นเกียรติ ณ อาคารเอนกประสงค์องค์การบริหารส่วนตำบลตุมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งนี้ เกสขกรบรรจง กิติรัตนตระกูล ผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 9 นครราชสีมา นำคณะเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ เข้าร่วมพิธีและจัดบูธให้ความรู้การเก็บตัวอย่างน้ำลายและชุดกับดักไข้อยู่ (LeO-Trap)

ก้าวท้าใจ Season 2 ด้านภัยโควิด พิสูจน์ 60 วัน 6,000 แคลอรี

ดร.สาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานเปิดงาน “ก้าวท้าใจ Season 2 ด้านภัยโควิด พิสูจน์ 60 วัน 6,000 แคลอรี” โดยมี นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พร้อมด้วย นายแพทย์พิเชฐ บัญญัติ รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เข้าร่วมงานเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์และประชาชนออกกำลังกาย

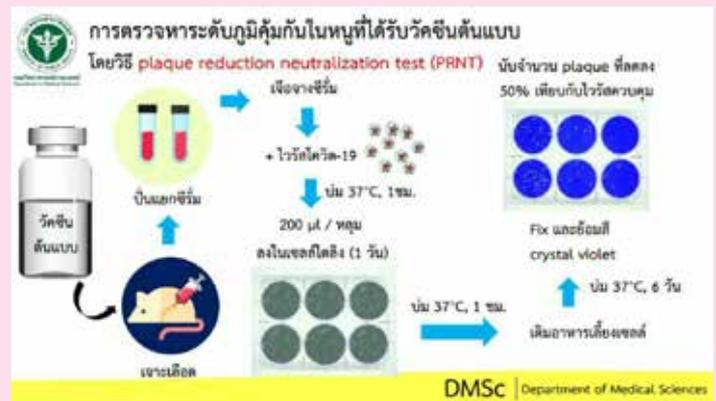
ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ณ โรงแรม อาคารสวนกีฬา กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2563

กรมวิทยาศาสตร์ฯ เผยขั้นตอน การตรวจหาระดับภูมิคุ้มกัน ในหนูที่ได้รับวัคซีนโควิด-19

อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เผยขั้นตอนการตรวจหาระดับภูมิคุ้มกันในหนูที่ได้รับวัคซีนต้นแบบ โควิด-19 ด้วยวิธี plaque reduction neutralization test (PRNT) โดยเน้นย้ำถ้าเชื้อมีในเลือดหนูทำให้มีการติดเชื้อมีลดลงอย่างน้อย 50 เปอร์เซ็นต์ แสดงว่าวัคซีนต้นแบบมีภูมิคุ้มกันในการป้องกันเชื้อโรคได้ ซึ่งวัคซีนต้นแบบนี้ จะนำไปทดลองในลิง และในคนต่อไป

นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เปิดเผยว่า กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ โดยสถาบันชีววัตถุ เป็นห้องปฏิบัติการในการควบคุมคุณภาพวัคซีนภาครัฐ ซึ่งองค์การอนามัยโลกให้การรับรองเป็นห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐานในระดับภูมิภาค สำหรับการวิจัยพัฒนาวัคซีนโควิด-19 ในประเทศ กรมวิทยาศาสตร์ฯ ได้ช่วยตรวจหาระดับภูมิคุ้มกันในหนูที่ได้รับวัคซีนต้นแบบ โดยวิธี plaque reduction neutralization test (PRNT) ซึ่งต้องทดสอบโดยใช้เชื้อไวรัสโควิด-19 ภายใต้อุณหภูมิความปลอดภัยทางชีวภาพระดับ 3 การทดลองโดยนำซีรัมจากเลือดหนูที่ได้รับวัคซีนต้นแบบมาเจือจางที่ระดับต่างๆ กัน จากนั้นนำมาผสมกับไวรัสโควิด-19 ก่อนนำไปใส่ลงในเซลล์แล้วนำไปบ่มในอุณหภูมิที่เหมาะสม นาน 6 วัน จากนั้นนำไปย้อมสีและตรวจนับจำนวนไวรัส ถ้าซีรัมในเลือดไม่มีภูมิคุ้มกัน เซลล์ก็จะติดเชื้อ 100 เปอร์เซ็นต์ แต่ถ้าซีรัมในเลือดมีภูมิคุ้มกันสามารถป้องกันเชื้อได้ ไวรัสที่อยู่ในเซลล์ที่มีการติดเชื้อจะลดลงอย่างน้อย 50 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งภูมิคุ้มกันที่ได้ ไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าสามารถป้องกันโรคได้ดีหรือไม่ เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนและยอมรับ

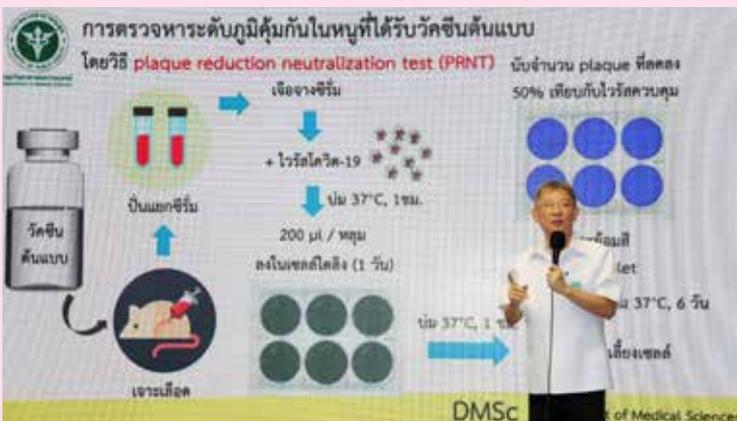
อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กล่าวเพิ่มเติมว่า ในการดูภูมิคุ้มกันขึ้นดีหรือไม่ดีนั้น สามารถดูได้จากการเจือจางซีรัม ถ้าเจือจางมากและพบการทำลายเชื้อไวรัสโดยภูมิคุ้มกันในซีรัมลดลง 50 เปอร์เซ็นต์ แสดงว่ามีภูมิคุ้มกันสูงในหนู ซึ่งวัคซีนต้นแบบของคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ส่งมาให้กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ตรวจพบว่าสามารถเจือจางซีรัมได้ถึง

500 เท่า ยังสามารถทำลายเชื้อไวรัสได้ แสดงว่าในซีรัมหนูมีภูมิคุ้มกันสูงต่อไวรัสโควิด-19 ขั้นตอนต่อไปวัคซีนต้นแบบนี้จะนำไปทดลองในลิงและในคนต่อไป

ส่วนในประเด็นเรื่องของการจะได้ใช้วัคซีนเมื่อไหร่ นั้นเป็นเรื่องของอนาคตยังไม่สามารถตอบได้ ซึ่งบางประเทศรายงานเร็วที่สุดต้นปี 2564 บางประเทศรายงานปลายปี 2564 ซึ่งการวิจัยพัฒนาวัคซีนไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ละขั้นตอนต้องทดสอบในสิ่งมีชีวิตทำให้ผลที่ได้มีความแปรปรวนของการทดสอบ จึงคาดการณ์ได้ยากกว่าวัคซีนที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัยและมีประสิทธิผลนั้น จะสำเร็จได้เมื่อใด อย่างไรก็ตามเชื่อว่าประเทศไทยมีศักยภาพทั้งบุคลากรและเทคโนโลยีที่ไม่ได้เป็นรองนานาชาติมากนัก โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานภาคอุดมศึกษาต่างๆ มีความพร้อม เพียงแต่เราไม่สามารถดำเนินการเพียงหน่วยงานเดียวได้อย่างครบวงจร จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันในหลายภาคส่วน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาและผลิตวัคซีนโควิด-19 จนประสบ **ความสำเร็จ**ได้ นายแพทย์โอภาส กล่าว

สถาบันชีววัตถุ ...รายงาน

การสำรวจยาต้านจุลชีพตกค้าง ในนมพาสเจอร์ไรส์ของประเทศไทย

ปี
2562

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้ทำการสำรวจยาต้านจุลชีพตกค้าง
ในนมพาสเจอร์ไรส์ของประเทศไทย

ขอบข่าย : ตรวจวิเคราะห์ยาต้านจุลชีพตกค้าง 6 กลุ่ม 46 ชนิด

- Amphenicol • Bata-lactam • Macrolide
- Quinolone • Sulfonamide • Tetracycline

แหล่งเก็บตัวอย่าง : สถานที่ผลิต-จำหน่าย จำนวน 35 จังหวัด

ชนิดตัวอย่าง : นมโรงเรียน นมที่วางจำหน่ายในท้องตลาดและห้างสรรพสินค้าทั่วไป

นมยี่ห้อของท้องถิ่น (local brand) และนม organic จำนวน 108 ตัวอย่าง

ผลการตรวจวิเคราะห์ : **ตรวจไม่พบการตกค้างยวต้านจุลชีพ** ทั้ง 6 กลุ่ม 46 ชนิด

91 ตัวอย่าง

นมโรงเรียน

13 ตัวอย่าง

วางจำหน่ายทั่วไป

2 ตัวอย่าง

ยี่ห้อท้องถิ่น

2 ตัวอย่าง

Organic

จัดทำ : 1 มิถุนายน 2563 DMSC 5X6

ข้อมูลจาก : สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ 0 2951 0000

www.watresc.moph.go.th

@prDMSC

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

ผงชูรสในเครื่องปรุงรสและซอส

โมโนโซเดียม แอล-กลูตาเมต (MONOSODIUM L-GLUTAMATE) เป็นเกลือโซเดียมของกรดกลูตามิก ซึ่งเป็น 1 ใน 20 กรดอะมิโนที่ร่างกายมนุษย์ใช้สังเคราะห์โปรตีน โมโนโซเดียม แอล-กลูตาเมต ทำให้อาหารอร่อย เพราะเป็นสารสื่อประสาทของร่างกายมนุษย์ สามารถกระตุ้นต่อมรับรสที่ลิ้น (taste bud) ให้ไวต่อการรับรสได้ดีกว่าสารสื่อประสาทอื่นๆ จึงเรียกว่า ผงชูรส บางคนที่มีความไวต่อสารสื่อประสาทอาจเกิดอาการแพ้ได้ เนื่องจากผงชูรสไปกระตุ้นระบบนำประสาทส่วนอื่นๆ ที่ไม่ใช่ต่อมรับรสอย่างเดียวย ผู้ที่แพ้ผงชูรสจึงมีอาการต่างๆ เช่น ปวดศีรษะ เหนื่อยออก หัวใจเต้นเร็ว ผิวหนังแดง รวมทั้งอาจมีอาการแสบร้อนที่หน้าและคอ เป็นต้น เรียกออาการแบบนี้ว่า Chinese Restaurant Syndrome (CRS) หรือกลุ่มอาการกัตตาคารอาหารจีน ในรายที่มีอาการรุนแรงอาจมีอาการอื่นๆ เช่น รู้สึกเจ็บที่หน้าอก หายใจตื้นและถี่ คอบวม ใจสั่น เป็นต้น บางรายอาจเกิดปฏิกิริยา ภูมิแพ้รุนแรงอย่างเฉียบพลันจนอาจเกิดภาวะช็อกและเสียชีวิตได้

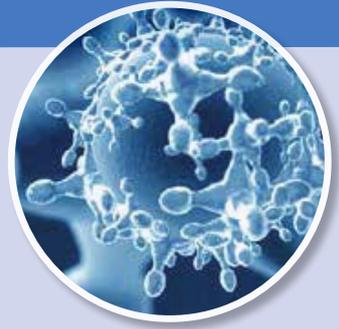
ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 367 พ.ศ.2557 เรื่อง การแสดงฉลากของอาหารในภาชนะบรรจุ และประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 383 พ.ศ.2560 เรื่อง การแสดงฉลากของอาหารในภาชนะบรรจุ (ฉบับที่ 2) กำหนดให้แสดงข้อมูลวัตถุเจือปนอาหารบนฉลาก นอกจากนี้ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 389 พ.ศ.2561 เรื่อง วัตถุเจือปนอาหาร ได้กำหนดปริมาณ

สูงสุดที่อนุญาตในอาหารส่วนใหญ่ เป็นไปตามปริมาณที่เหมาะสม ยกเว้นเครื่องปรุงรสและซอส รวมทั้งผลิตภัณฑ์ทำนองเดียวกัน กำหนดปริมาณสูงสุดที่อนุญาต เท่ากับ 100,000 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ในปีงบประมาณ พ.ศ.2562 ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 9 นครราชสีมา ทำการตรวจวิเคราะห์ปริมาณผงชูรสในเครื่องปรุงรสและซอส และผลิตภัณฑ์ทำนองเดียวกัน จำนวน 11 ตัวอย่าง ด้วยวิธี Enzymatic Method ได้ผลดังนี้

- พบปริมาณผงชูรสเฉลี่ย 3,579.0 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม และไม่เกินมาตรฐานทุกตัวอย่าง
- ปริมาณผงชูรสที่พบสูงสุด คือ 30,845.2 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม อย่างไรก็ตาม เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ควรรับประทานผงชูรสในปริมาณที่เหมาะสม ดังนี้
- หากปรุงอาหารเองที่บ้าน ควรใส่ผงชูรสแค่ปลายช้อนชาต่อการรับประทานอาหาร 1 มื้อ และไม่จำเป็นต้องใส่ในทุกเมนูอาหาร
- ปรุงอาหารโดยเลือกวัตถุดิบที่มีผงชูรสตามธรรมชาติ เช่น สาหร่ายทะเล เห็ดหอม หัวไชเท้า กะหล่ำปลี ผักโขม (ต้ม) และกระดุกสัตว์ เป็นต้น หากผู้บริโภคสามารถลด ละ เลิก ผงชูรสได้ ก็จะเป็นผลดีต่อสุขภาพในระยะยาว

ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 9 นครราชสีมา...รายงาน

การเฝ้าระวังการกลายพันธุ์และการดื้อยาของ เชื้อไขหวัดใหญ่ ประจำเดือนพฤษภาคม 2563

จากการเฝ้าระวังไข้หวัดนกและไข้หวัดใหญ่ทางห้องปฏิบัติการ ศูนย์ไข้หวัดใหญ่แห่งชาติ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ภายใต้โครงการ “การศึกษาสายพันธุ์ไข้หวัดใหญ่เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือไข้หวัดใหญ่ระบาดใหญ่” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัยวัคซีนแห่งชาติ (องค์กรมหาชน) ได้สุ่มตัวอย่างจากผู้ป่วยที่มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ (ILI) ผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง ปอดบวม ปอดอักเสบ (SARI) จากระบบเฝ้าระวังไข้หวัดใหญ่และไข้หวัดนก

โดยกระทรวงสาธารณสุขนำมาเพาะเชื้อเพื่อทำการตรวจวิเคราะห์โดยวิธี Genotypic assay เพื่อหา ยีนส์ที่เกี่ยวข้องกับการดื้อยา และวิธี Phenotypic assay โดยการทดสอบเชื้อไวรัสกับยาต้านไวรัส ในกลุ่ม Neuraminidase inhibitor ผลการทดสอบดังนี้

ชนิด / สายพันธุ์ไข้หวัดใหญ่	ผลการทดสอบ ประจำเดือนพฤษภาคม 2563			ยอดสะสม ม.ค.52 – 30 พ.ค. 63
	จำนวนเชื้อที่ ทดสอบ	จำนวนเชื้อที่ ดื้อยา	ร้อยละที่ดื้อยา	ร้อยละที่ดื้อยา
ไข้หวัดใหญ่ตามฤดูกาล				
1. A/H1N1 (2009)	0	0	0(0/0)	0 (16/2,360)
2. A/H3N2	0	0	0(0/0)	0 (0/1,796)
3. Influenza B	0	0	0(0/0)	0 (0/665)

ศูนย์ไข้หวัดใหญ่แห่งชาติ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข ... รายงาน

ประเมินความพึงพอใจจดหมายข่าว สแกน →

คำถาม ช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการเก็บตัวอย่างน้ำลาย ในการตรวจ COVID - 19 คือช่วงเวลาใด

กรุณาส่งคำตอบ พร้อมระบุชื่อที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ของท่านที่สามารถติดต่อได้ ส่งมายัง ฝ่ายประชาสัมพันธ์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000 หรือทาง อีเมล prdmsc@dmsc.mail.go.th หรือ โทรสาร 0 2591 1707 หรือส่งเข้ามาที่กล่องข้อความ ในเฟซบุ๊ก กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

เพื่อลุ้นรับ กระเป๋าเครื่องเขียน จำนวน 20 รางวัล (หมดเขตส่งคำตอบลุ้นรางวัลภายในวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ.2563) ประกาศรายชื่อผู้โชคดี ในจดหมายข่าวกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ฉบับสิงหาคม พ.ศ.2563

เฉลยคำตอบ และรายชื่อผู้โชคดีประจำเดือนเมษายน พ.ศ.2563 (จงด่วนรางวัล นาฬิกาตั้งโต๊ะ)

คำถาม ชุดทดสอบเมทานอล หรือ DMSc MtTek Test Kit ใช้เวลาทั้งหมดกี่นาที จึงสามารถทราบผลการทดสอบ

ตอบ ใช้เวลา 2 นาที

รายชื่อผู้โชคดี

คุณสมบุรณ์ พลอยอุไร
 คุณสุนิสา กำพลชัยเดช
 คุณฐิติพร ทับทิมทอง
 คุณยุวดี เมตตาเมธา
 คุณสุภัสมา พูนศรีทธา

คุณสมเกียรติ ปัญญามัง
 คุณวชิราภา เขียวรอด
 คุณศลาชนันท์ รัชคร
 คุณสายสมร สังข์สกุล
 คุณอติภา ชูแดง

คุณศุสิทธิ์ จำแนกวุฒิ
 คุณฐิตาฐาภรณ์ วัฒนา
 คุณกรรณิการ์ ชัยยาทา
 คุณภัทราพร ทิมพิทักษ์
 คุณวัชรพงศ์ แสงดาว

คุณจินตมาศ แข็งแรง
 คุณฐิติมา ชนะวงศ์ษา
 คุณจันทร์จิรา ศิริวิชัย
 คุณดารารพร ทันใจ
 คุณอารี รุ่งอ่อนก

ฤดูฝน ระวัง! แมลงบุกบ้าน

ในช่วงฤดูฝนมักจะพบเห็นข่าวแมลงนับแสนตัวบุกเข้าไปอยู่ในบ้านเรือนของประชาชน และสร้างความเดือดร้อนให้กับเจ้าของบ้านอยู่เสมอนั้นก็คือ ตัวงกระเบื้อง แมลงชนิดนี้เป็นตัวงปีกแข็งชนิดหนึ่ง มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Alphitobius diaperinus* มีขนาดลำตัวยาว 6-8 มม. เป็นแมลงที่พบได้ทั่วโลก แต่จะพบมากในเขตร้อน รวมถึงในประเทศไทย

ตัวงชนิดนี้บินได้ไกลพอสมควรชอบบินมาเล่นไฟในเวลากลางคืน กินอาหารได้หลากหลาย ทั้งเมล็ดพืช ผลิตภัณฑ์จากพืชที่ขึ้นหรือขึ้นรา รวมทั้งวัตถุที่เน่าเปื่อย พบอาศัยอยู่ตามกองปุ๋ย มูลสัตว์ ปุ๋ยหมัก และไม้ผุ รวมทั้งบริเวณที่มีเล้าเป็ดไก่ และสามารถพบแมลงชนิดนี้เข้ามาอยู่ในที่อยู่อาศัยของคนได้โดยเฉพาะบริเวณบ้าน หรือรอบๆ บ้านนั้น มีไม้ผุพัง เป็นป่า หรือมีเล้าเป็ดไก่

แมลงชนิดนี้ไม่มีรายงานว่าเป็นพาหะนำโรคมารสู่คน อย่างไรก็ตามแมลงชนิดนี้สามารถปล่อยสาร Benzoquinones ออกมาเพื่อป้องกันตัวเองจากศัตรูได้ และเมื่อมีเป็นจำนวนมากก็อาจจะทำให้เป็นอันตรายต่อมนุษย์ได้ โดยทำให้เกิดผื่นแดง โรคผิวหนัง อาการบวม หอบหืด ปวดหัว จมูกอักเสบ เป็นต้น นอกจากนี้แมลงอาจเข้ามาไต่ตามตัวมนุษย์ทำให้เกิดความรำคาญ และเนื่องจากตามลำตัวและขาของแมลงจะมีหนามแหลมที่อาจขีดข่วนตามผิวหนัง ผู้ที่แพ้ก็จะมีอาการคัน บวมแดงหรือเป็นผื่นแพ้ได้ หากถูกแมลงขีดข่วนให้รีบล้างแผลให้สะอาดด้วยสบู่และน้ำ

ถ้ามีอาการคัน พยายามอย่าเกา อาจทาด้วยยาเวลาไมน์ หรือถ้ามีการอักเสบให้ทาด้วยยาปฏิชีวนะประเภทครีม

การกำจัดแมลง ทำได้โดยเตรียมน้ำละลายผงซักฟอกใส่ภาชนะนำไปวางไว้ใต้ดวงไฟนอกบ้าน เพื่อดักแมลงที่เข้ามาเล่นไฟให้จมน้ำตาย รวมทั้งสามารถฉีดพ่นสารเคมีกำจัดแมลงตามบริเวณแหล่งเกาะพัก แหล่งเพาะพันธุ์นอกบ้าน เช่น บริเวณโพรงไม้ผุได้กองไม้ขึ้นหรือกองซากพืชทับถม รวมทั้งบริเวณกองมูลสัตว์หรือปุ๋ย โดยสารเคมีที่ใช้เป็นสารในกลุ่มไพรีทรอยด์ เช่น ไซฟลูทริน, เดลตามิทริน, ซัยเปอร์มิทริน เป็นต้น เมื่อสารถูกตัวตัวงจะตายภายใน 24 ชั่วโมง และมีฤทธิ์ตกค้างบนผนังอาคาร บ้านเรือน ประมาณ 6 เดือน ตัวงจะไม่มาเกาะอีก ซึ่งสารเคมีดังกล่าวไม่เป็นอันตรายต่อคนและสัตว์เลี้ยง อย่างไรก็ตาม เมื่อพ่นสารใหม่ๆ ไม่ควรให้เปิดไก่หรือสัตว์อื่นเข้ามาหากินใกล้ๆ พื้นที่พ่นจนกว่าจะแห้งดี และสามารถพ่นซ้ำได้ทุก 6 เดือน หากจะพ่นตามผนังอาคารบ้านเรือนที่ตัวงเคยมาเกาะก็สามารถทำได้ แต่ต้องเลือกใช้สารไซฟลูทริน แบบสูตรผงละลายน้ำหรือสูตรดับเบิลยูพี (WP) สารเคมีจะเกาะที่ฝาผนังได้ดี มีผลป้องกันได้ 6 เดือน

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข ... รายงาน

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
88/7 ซอยติวานนท์ 14 ถนนติวานนท์
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

เสนอแนะ ดิษม หรือ
ส่งบทความลงตีพิมพ์ ส่งมาได้ที่
กองบรรณาธิการ
ฝ่ายประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการกรม
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี 11000
โทร. 0-2951-0000 ต่อ 99081
โทรสาร 0-2951-0312
E mail: prdmsc@dmisc.mail.go.th
www.dmisc.moph.go.th
www.dmscsmartlifeblog.com
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 22/2552
ไปรษณีย์กระทรวงสาธารณสุข

ที่ปรึกษา อธิปดี รองอธิปดี ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ผู้อำนวยการสำนัก / สถาบัน / ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ กองบรรณาธิการ อภิวิตรี เฉยรอด, อภิสสิทธ์ เหมาะสมสกุล, วชิพร แดงอุทัย, วิระวัฏ อินทริง, พีรยุทธ คันทะชมภู, จงกล เงินมาก, ธีระพล ดีโสภา, สรพล สินเจริญรุ่ง, สุพันธ์ สุขสุมิตร, สุวรรณ ไพธี่มา, กิตติพร อิงคินันท์, พงศ์จักร บางหลวง